

1. tjekkiske panserbrigade

1. tjekkiske Panserbrigade

Da teksten i den anmeldte bog, der har været en af primærkilderne til dette lille papir:

1. Československá Samstatná Tanková Brigáda v SSSR , Milan Kopercký, 2001

er på tjekkisk og derfor ikke umiddelbart er til at forstå, så må man trække på andre kilder for at få et indtryk af den tjekkoslovakiske indsats i russisk tjeneste, blandt andet:

Red Death- Soviet Mountain, Naval, NKVD, and Allied Divisions and Brigades 1941 to 1945, Volume VII, i serien Soviet Order of Battle World War II, An Organizational History of the Major Combat Units of the Soviet Army, af Charles Sharp, Nafziger, 1995.

Brigaden blev formet 15. august 1944 og bestod af tre panserbataljoner og en panserskyttebataljon. De tre panserbataljoner havde hver 21 T-34 kampvogne. Yderligere 2 indgik i brigadestaben.

Grundlaget for brigaden var tre panserbataljoner, som hidtil havde indgået i henholdsvis 1. Infanteribrigade og 2. Luftbårne brigade, samt en selvstændig panserbataljon.

For sin indsats i kampene i Tjekkoslovakiet blev brigaden 28. maj 1945 tildelt Suvorov Ordenen af 2. klasse - en orden som kunne gives for godt planlagte og gennemførte operationer, hvorunder talmæssigt underlegne styrker tilføjede et nederlag!

Selvom der naturligvis også kan have været politiske grunde til, at brigaden fik denne orden, så giver den foreliggende bog indtryk af, at ordenen var velfortjent!

Materiel

Billederne i den tjekkiske bog giver et godt indtryk af brigadens materiel - russiske kampvogne kombineret med Lend-Lease materiel af forskellig slags. Øvrig udrustning og materiel er af russisk model.

Oversigter og diagrammer giver et indtryk af enhedernes sammensætning samt køretøjsafmærkninger, herunder kampvognens indbyrdes nummerering.

Farveillustrationerne er tegninger af forskellige kampvognstyper, som gjorde tjeneste i brigaden, samt eksempler på tyske panserkøretøjer, som brigaden mødte i kamp.

Det er ikke ualmindeligt at se tegninger og modeller, der viser tjekkoslovakiske køretøjer i russisk tjeneste. Ofte er de smykket med nationalitetsafmærkning i stil med dette:

Eksempel:

Bedømt ud fra billedmaterialet, så tyder det på, at det alene var til parader og lignende, at enhederne

malede nationalitetsafmærkningen på siden af deres kampvogne. I kamp nøjedes man tilsyneladende med de mere neutrale tal. På den måde røbede man således heller ikke på kilometers afstand, hvilke enheder fjenden stod over for.

Billedet, som findes i flere bøger, viser T-34-85 kampvogne fra 1. Tjekkoslovakiske Panserbrigade under indrykningen i Prag, maj 1945.

(Jeg har fundet dette billede "et eller andet sted på nettet".)

Billedet er ikke gengivet i den anmeldte bog, men der er flere andre fra samme begivenhed.

På de to forreste kampvogne aner man nationalitetsafmærkningen, umiddelbart til højre for nummeret på siden af tårnet.

Uniformering

*Staff captain, 1st
Czechoslovak Army Corps,
1944.*

Uniformeringen fulgte generelt russiske systemer, med nogle helt særlige tilføjelser af tjekkoslovakisk opfindelse.

Officersuniformerne havde typisk åbent revers og mandskabet bar ikke den traditionelle russiske uniformsbluse, men derimod en uniformsjakke af mere traditionelt snit.

Billederne i den anmeldte bog understøtter fint indtrykket af den noget anderledes uniformering.

Tegningen stammer fra den tjekkiske hærs hjemmeside, som en gang indeholdt en række uniformstegninger. Tegningen findes også i et hæfte, som det tjekkiske forsvarsministerium udgav i 1994:

NAŠI VOJÁCI v zahraničí, Mimisterstvo obrany ČR - 1994, ISBN 80-85469-69-3
(Tak til Niels Blangsted-Jensen, som skaffede mig dette hæfte.)

Kaptajnen i den viste tjenesteuniform (antageligvis) ser ikke specielt russisk ud, må man sige.

Hæftet indeholder blandt meget andet også et billede af brigadens fane, som nu findes på Militærmuseet i Prag.

Efterskrift

Af en anden kilde:

On All Fronts - Czechoslovaks in World War II - Part III, Lewis M. White (editor), East European Monographs - Columbia University Press, Boulder, New York 2000.
(Tak til Peter Gjørtler for lån af bogen og til Lexnet for de bibliografiske oplysninger.)

fremgår, at der blandt medlemmerne af officerskorpset især, var mange politiske uoverensstemmelser. På den ene side officerer, der var kommunister eller sympatiserede hermed, og på den anden side nationalister, hvis motiv var genoprettelsen af Tjekkoslovakiet. Den første gruppe var i salveten og mange regnskaber blev gjort op efter krigens afslutning, hvor mange af de nationalistiske officerer blev udrenset.

Endvidere den for mig overraskende oplysning, at der var en vis udveksling af officerer mellem de tjekkoslovakiske enheder i engelsk tjeneste (The Czechoslovak Independent Armoured Brigade - interesserede anbefales at se nærmere på det, der gemmer sig bag denne adresse: <http://www.geocities.com/regimentwest/HistoryENG.html>) og enhederne i Rusland. Der nævnes flere eksempler på, at enhederne i russisk tjeneste får tilført officerer, som er uddannet efter engelske normer - det tog lidt tid inden de var fuldt "akklimatiserede".

Per Finsted